

REGIONALNA
DYREKCJA
OCHRONY
ŚRODOWISKA
W KRAKOWIE

Sieć obszarów Natura 2000 – zasady funkcjonowania i powoływania obszarów

Agnieszka Pagacz

Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Krakowie

wfosigw

wojewódzki fundusz
ochrony środowiska
i gospodarki wodnej
w Krakowie

Funkcjonowanie obszarów Natura 2000

Ochrona obszarów Natura 2000 ma na celu zachowanie we właściwym (dobrym) stanie siedlisk przyrodniczych i/lub siedlisk gatunków w miejscach ich występowania, lub w uzasadnionych sytuacjach ich odtworzenie. Siedlisko przyrodnicze to teren o określonych cechach przyrodniczych, na którym występują cenne gatunki roślin i/lub zwierząt.

Obszary Natura 2000 w Polsce

Zgodnie z ustawą o ochronie przyrody jest to jedna z form ochrony przyrody. Funkcjonuje ona we wszystkich krajach należących do Unii Europejskiej i została wprowadzona by chronić europejską bioróżnorodność (różnorodność przyrodniczą)

Ogólnoeuropejski charakter sieci Natura 2000 polega na tym, że kraje członkowskie budują ją na podstawie tych samych założeń merytorycznych określonych w prawie UE, przetransponowanych do prawa krajowego, zarządzają nią przy zastosowaniu zbliżonych instrumentów prawnych, a także wspólnie troszczą się o odpowiednie środki finansowe na jej ochronę i promocję.¹

Ograniczenia i korzyści związane z funkcjonowaniem na danym terenie obszaru Natura 2000

Na terenach objętych ochroną jako obszar Natura 2000 **nie obowiązują typowe zakazy** jak ma to miejsce np. w rezerwatach przyrody czy parkach narodowych.

Zabronione jest *podejmowania działań mogących, osobno lub w połączeniu z innymi działaniami, znacząco negatywnie oddziaływać na cele ochrony obszaru Natura 2000, w tym w szczególności:*

- 1) *pogorszyć stan siedlisk przyrodniczych lub siedlisk gatunków roślin i zwierząt, dla których ochrony wyznaczono obszar Natura 2000, lub*
- 2) *wpłynąć negatywnie na gatunki, dla których ochrony został wyznaczony obszar Natura 2000, lub*
- 3) *pogorszyć integralność obszaru Natura 2000 lub jego powiązania z innymi obszarami.*²

Obszary Natura 2000 mogą stać się istotnym źródłem dochodu i obiektem rozwoju lokalnego. Dotyczy to głównie takich zagadnień, jak:

- **rozwój turystyki** – [...] czynnik przyciągający turystów,
- **dopłaty dla prywatnych właścicieli gruntów** zlokalizowanych w granicach obszarów Natura 2000 - przysługują im wyższe o ok. 20% dopłaty w **ramach programów rolno-środowiskowych** (więcej na stronie Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi) oraz ekwiwalent pieniężny za utracone korzyści, jeśli działania ochronne w ramach obszaru Natura 2000 wymagają np. późniejszego niż zwykle koszenia łąk; o innych korzyściach dla rolnictwa można przeczytać w podręczniku [Natura 2000 - Korzyści dla Rolnictwa](#),
- **zwiększenie szans dla samorządów na zdobycie dofinansowania** na realizację projektów i programów poprawiających stan infrastruktury (kanalizacja, drogi, ścieżki rowerowe, kotłownie na biomasę, programy edukacyjne i szkoleniowe, konkursy itp.).³

Podstawy prawne funkcjonowania obszarów Natura 2000

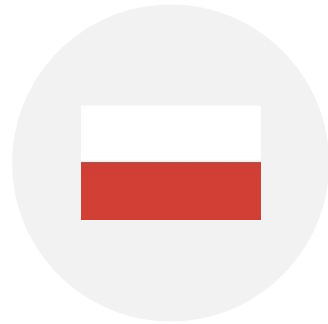
Dyrektywa ptasia

Dyrektywa Rady 79/409/EWG z dnia 2 kwietnia 1979 r. w sprawie ochrony dzikiego ptactwa, zastąpiona Dyrektywą Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/147/WE z dnia 30 listopada 2009 r. w sprawie ochrony dzikiego ptactwa

Dyrektywa siedliskowa

Dyrektywa Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory, zmieniona Dyrektywą Rady 97/62/EWG z dnia 27 października 1997

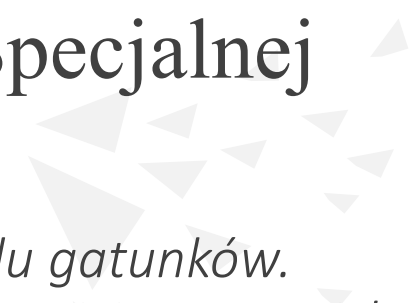

Ustawa o ochronie przyrody oraz Ustawa o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko

Sposób wyznaczania terenów Natura 2000 dla Obszarów Specjalnej Ochrony Ptaków (OSO) – oznaczanych kodem PLB

OSO są wyznaczane do ochrony populacji dziko występujących ptaków jednego lub wielu gatunków.

*Określane są indywidualnie przez każde państwo, w oparciu o **zidentyfikowane kryteria**. Komisja Europejska sprawdza czy krajowa sieć obszarów uwzględnia wszystkie istotne ostoje ptaków w danym kraju oraz czy wyznaczone obszary stanowią spójną całość.*

Eksperci z Centrum Informacji o Środowisku i Instytutu Ochrony Przyrody w Krakowie opracowali w 2001 r. Koncepcję sieci Natura 2000 w Polsce. W latach 2002-2003 koncepcja sieci Natura 2000 w Polsce rozwijana była przez Narodową Fundację Ochrony Środowiska, współdziałającą z Instytutem Ochrony Przyrody Polskiej Akademii Nauk w Krakowie oraz Zakładem Ornitologii Polskiej Akademii Nauk w Gdańsku i Centrum UNEP/GRID Warszawa. Naukowcy z tych ośrodków otrzymywali dane od Wojewódzkich Zespołów Realizacyjnych, grup specjalistów, głównie przyrodników powołanych przez wojewodów do tworzenia koncepcji sieci w poszczególnych województwach. Dane te były zestawiane w formularzach wymaganych przez Komisję Europejską.

W maju 2004 r. rząd polski przekazał Komisji Europejskiej koncepcję sieci obszarów siedliskowych Natura 2000, a w lipcu 2004 r. ukazało się rozporządzenie wyznaczające obszary specjalnej ochrony ptaków.

*Do końca 2008 r. rząd Polski wyznaczył w drodze rozporządzenia **141 obszarów specjalnej ochrony ptaków** oraz wysłał do Komisji Europejskiej 364 propozycje specjalnych obszarów ochrony siedlisk.³*

Kryteria wyboru obszarów kwalifikujących się do wyznaczenia jako oso:

1) występowanie gatunków ptaków, o których mowa w załączniku nr 2 do rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 12 stycznia 2011 r. w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków,

a) regularne występowanie co najmniej 1% krajowej lęgowej populacji gatunku lub

b) regularne występowanie co najmniej 1% przelotnej populacji gatunku wędrownego, lub

c) regularne występowanie co najmniej 20 000 osobników jednego lub wielu gatunków wędrownych ptaków wodno-błotnych podczas wędrówek lub zimowania lub co najmniej 10 000 par jednego lub wielu wędrownych gatunków ptaków morskich, lub

d) regularne występowanie w sumie co najmniej 5000 bocianów białych lub 3000 żurawi, lub 3000 ptaków drapieżnych w ciągu całego okresu migracji wiosennej lub jesiennej, lub

e) przynależność obszaru do jednego z 10 najważniejszych krajowych obszarów gniazdowania gatunków zagrożonych na obszarze państw członkowskich Unii Europejskiej lub regularne występowanie gatunku zagrożonego w skali globalnej;

Wyznaczanie obszarów Natura 2000 zgodnie z prawodawstwem opiera się wyłącznie na przesłankach (kryteriach) naukowych.

Obecnie w Polsce sieć Natura 2000 zajmuje prawie 20% powierzchni lądowej kraju.

W jej skład wchodzi: 849 obszarów siedliskowych oraz 145 obszarów ptasich.³

Każdy obszar Natura 2000 musi posiadać dokument planistyczny w postaci planu zadań ochronnych lub planu ochrony. Sporządza je odpowiednio regionalny dyrektor ochrony środowiska, dyrektor parku narodowego lub urzędu morskiego. Plany zadań ochronnych ustanawiane są w formie zarządzeń wydawanych przez regionalnych dyrektorów ochrony środowiska, a plan ochrony ustanawia rozporządzeniem minister środowiska.

Tworzenie planów zadań ochronnych (PZO)

Skrótowy opis procedury:

Przyrodnicze badania terenowe

Wybrani eksperci, specjaliści z zakresu siedlisk i gatunków występujących na danym obszarze Natura 2000 prowadzą badania w terenie. Na ich podstawie określają stan chronionych siedlisk i gatunków, lokalizację ich występowania oraz ustalają możliwe zagrożenia i wskazują niezbędne działania ochronne.

Spotkania Zespołu Lokalnej Współpracy (ZLW)

Naukowcy, właściciele gruntów, organizacje pozarządowe i przedstawiciele samorządu związani z danym obszarem Natura 2000 spotykają się wspólnie by omówić zapisy planu zadań ochronnych dla przedmiotowego obszaru Natura 2000. Podczas spotkań udaje się pozyskać wiele informacji i stworzyć projekt planu zadań ochronnych.

Ustanowienie PZO jako aktu prawa miejscowego

Projekt planu zadań ochronnych dla danego obszaru Natura 2000 podlega konsultacjom społecznym, następnie zostaje uchwalony w formie Zarządzenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Krakowie jako akt prawa miejscowego.

Plan zadań ochronnych	Plan ochrony
Sporządzany na okres 10 lat .	Sporządzany na okres 20 lat .
Ustanawiany w formie zarządzenia RDOŚ (<i>akt prawa miejscowego</i>) – traci moc w przypadku ustanowienia planu ochrony obszaru Natura 2000.	Ustanawiany w formie rozporządzenia Ministra Środowiska .
Przygotowywany na podstawie dotychczas zebranej wiedzy i prostego rozpoznania terenowego stanu przedmiotów ochrony, w okresie do 1 roku.	Przygotowywany przez 1–2 lata, na podstawie specjalnie wykonywanych na potrzeby planu, aktualnych inwentaryzacji.
Zawiera cele działań ochronnych i zwięzłą listę niezbędnych działań, koniecznych do pilnego wykonania z punktu widzenia przedmiotów ochrony.	Ustala stabilne, długookresowe reguły ochrony a także warunki, jakie musi spełniać prowadzona gospodarka i polityka przestrzenna, aby nie wpływać negatywnie na przedmioty ochrony obszaru.
Zawiera opis granic obszaru i mapę obszaru Natura 2000.	
Zawiera identyfikację istniejących i potencjalnych zagrożeń dla zachowania właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt i ich siedlisk będących przedmiotami ochrony.	
Zawiera wskazania do zmian w istniejących studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin, miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, planach zagospodarowania przestrzennego województw – dotyczące eliminacji lub ograniczenia zagrożeń wewnętrznych lub zewnętrznych, jeżeli są niezbędne dla utrzymania lub odtworzenia właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt, dla których ochrony wyznaczono obszar Natura 2000.	

Plan zadań ochronnych jest narzędziem, które ma pomóc w zaplanowaniu skutecznej ochrony danego obszaru Natura 2000. Podczas jego ustanawiania nie można zmienić granic obszaru Natura 2000, nie ma również możliwości wstrzymania procedury tworzenia PZO czy zwolnienia z obowiązujących procedur administracyjnych.

Grafika pochodzi z Kompendium wiedzy o sieci Natura 2000 dla samorządu¹

Dziękuję za uwagę

👤 Koordynator PZO: Agnieszka Pagacz

✉ agnieszka.pagacz.krakow@rdos.gov.pl

☎ +48 12 619 81 20

🌐 <http://krakow.rdos.gov.pl/pzo-lakikkw>

Źródła cytacji zawarte w prezentacji:

- 1 - Kompendium wiedzy o sieci Natura 2000 dla samorządu, A Jarosik, 2012, GDOŚ
- 2 - Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody
- 3 - <http://natura2000.gdos.gov.pl>

Inne przydatne materiały dotyczące zagadnień związanych z terenami Natura 2000:

- <http://natura2000.gdos.gov.pl/wytyczne-i-poradniki>